

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Intro

---

door Marc Janssens De auteur is hoofdredacteur van *Christen Democratische Verkenningen*.
marc.janssens@wi.cda.nl/@janssensmarc

“Is vader thuis”, vroeg ik aan het oude mannetje, dat open deed. Hij knikte, en liet mij in een kamertje waar een nóg ouder mannetje zat, dat al bijna dood was. Haastig rukte ik een spreekhoorn van den wand en schreeuwde in zijn oor: “Wel gefeliciteerd!” “U bent abuis”, zei de oude man met doffe stem. “Vader is boven.” Ik vloog de trap op, want ik begreep dat het nu een kwestie van seconden was. Daar hing de honderdjarige aan de touwen: hij was bezig een vogelnestje te maken. Ik kroop bijna in zijn oor en gilte: “Wel gefeliciteerd!!” De jubilaris schudde het hoofd, maakte een dubbele salto en sprong op de grond. “Ik ben niet doof”, zei hij, zijn jas aantrekkend, “Ik ben alleen maar oud.”

Het is een van de meest hilarische scènes uit de Nederlandse literatuur over ouderdom en oud worden, in 1947 geschreven door Godfried Bomans in zijn bundel *Kopstukken*. Het is ook treffend. De scène geeft niet het standaardbeeld weer dat in de huidige samenleving van een oude man bestaat. Wel zouden we graag, als we dan erg oud worden, zó willen zijn als dit mannetje: kras, actief, vitaal en met humor.

De oudere als burger, dat is het thema van deze *Christen Democratische Verkenningen*. We willen het dominante beeld van ouderdom in onze samenleving verkennen. Op het werk kunnen vijftigplussers zich al een oudere werknemer voelen. Na het pensioen houden we de ouderdom zo lang mogelijk van ons weg en maken we, vitaal als we nog zijn, verre reizen en genieten van het leven nu het nog kan. En als de aftakeling eenmaal inzet, zien we de ouderdom als onaangename levensgezel die ons hulpbehoevend, afhankelijk en eenzaam maakt. We zouden hem het liefst kwijt willen, desnoods via een actieve handeling.

Maar klopt deze negatieve beeldvorming – ouderdom die last oplevert of ontkend wordt – wel met de werkelijkheid? Of zijn er positieve verhalen te vertellen over het ouder worden? We onderzoeken welke rol ouderdom en ouderen innemen in onze samenleving, waarin jong en vitaal zijn de dienst uitmaakt. En we bezien welke rol het christendemocratische mensbeeld daarbij

speelt. Daarin is het leven, net als de natuur, ons niet slechts voor onszelf gegeven, maar ook om in relatie met anderen te staan. Het blijkt dan dat we juist *in* het ouder worden, hoe moeilijk dat ook kan zijn, veel te geven hebben. Actief én passief. Want zelfs in het ontvangen kan paradoxaal genoeg veel gegeven worden.

Marketing

Ondertussen richten we ons in deze CDV via de artikelen in het deel ‘Actualiteit’ ook op allerlei actuele vraagstukken. De opkomst van China bijvoorbeeld, dat in stilte de wereld verovert. Kamerlid Martijn van Helvert schetst lijnen waarlangs Nederland en Europa hierop kunnen reageren en hieraan tegenwicht kunnen bieden.

Maar ook de rol van marketing in de politiek komt aan de orde. Zijn er risico’s verbonden aan het feit dat specifiek doelgroepenbeleid in toenemende mate een rol speelt in de politieke marketing? Nelleke Weltevrede, hoofd communicatie van het CDA, gaat samen met Herman de Vries in op kritiek en schetst redenen waarom politieke marketing onmisbaar is om doelgroepen te bereiken. Daarbij komt de focus en zo ook de koers van het CDA aan de orde, een thema dat Herman Kaiser eveneens aansnijdt in de interviewrubriek ‘Vanuit de basis’. Van Kaiser komt binnenkort een boek uit over verbindende politiek en de staat van de samenleving. In het interview bepleit hij een blijvende verankering in het politieke midden, niet vanuit een berekenende houding maar vanuit overtuiging: een partij midden in de samenleving die het gematigde midden vertolkt en tegenstellingen in dienst van het algemeen belang wil overbruggen.

Omgekeerde bucketlist

Via de intermezzo’s in deze CDV laten we ook enkele wijze auteurs uit vroeger tijd aan het woord over het ouder worden. Hun bijdragen komen uit het mooie boek *De kunst van het ouder worden. De grote filosofen over ouderdom*. Veel denkers pleiten ervoor de ouderdom als eigen fase te bezien en het ouder worden niet te ontkennen.

Het doet me denken aan het gesprek dat ik begin 2015 had met Denker des Vaderlands René Gude, die snel daarna zou overlijden. Vanaf zijn sterfbed op zijn woonboot in het Amsterdamse IJ hield hij als een soort Socrates mij wijsheden voor, waarvan die over de bucketlist me het meest is bijgebleven. Vlak voor het sterven nog allerlei dingen doen waarvan je ooit gedroomd hebt, was niets voor René Gude. ‘Daar zit het gevaar in dat het lijkt alsof je tot nu toe niets gedaan hebt wat je eigenlijk had gewild. En als je niet oppast valt de vervulling van je laatste wens nog tegen ook, en dan heb je *nóóit* gedaan wat je eigenlijk had willen doen’, zei hij.

.....

Liever richtte hij zich op een omgekeerde bucketlist: rustig overdenken wat het leven gegeven heeft en daar relativerend, nuchter en met dankbaarheid op terugzien. Het lijkt veraf te liggen van de vitaliteit waarmee de honderdjarige van Bomans in de touwen hing. Toch ligt het er ergens ook dichtbij. Want als de jubilaris wordt gevraagd hoe hij dat toch doet, zo oud worden, blijkt dat dit niet door grootse inspanningen wordt bereikt. Stug en rustig doorgaan en je aansluiten bij het onvermijdelijke, blijkt ook een kwaliteit, aldus de oude man:

“Elk jaar word je een jaar ouder, dat ligt in de natuur der dingen.”

“Doet u er niets voor?”

“Nee, ik doe er niets voor, het gaat vanzelf. Dat is het leuke van dit soort werk.”